

FAKTABLAD

Från bensinmack till energistation

En bransch i ständig utveckling

MACKENS HISTORIA

I början av 1900-talet började personbilar åka på Sveriges gator. Till en början var en bil något ett fåtal svenskar hade råd med och behovet av drivmedel var litet. Bensin kunde då inhandlas i en dunk på en mindre affär eller ett apotek. Antalet fordon ökade med tiden och för drygt 100 år sedan, runt 1920 började bensinpumpar att användas i Sverige. Då hade företaget MACK lanserat en uppfinning som pumpade upp bensin ur en nedgrävd cistern (andra företag lanserade liknande lösningar). Den moderna drivmedelsstationen, eller i folkmun "macken", var född. Det råder delade meningar om vilken som var Sveriges allra första, men mycket tyder på att en av de allra första tidigt specialiserade stationerna öppnade 1918 i Norrköping.

Stationen låg ofta centralt där folk rörde sig och kunde mötas. På slutet av 1930-talet fanns det ca 12 300 försäljningsställen. I slutet av 1960-talet fanns knappt 9 000 stationer kvar i Sverige. I princip samtliga var bemannade, ungefär hälften var större försäljningsställen för motorbränsle med butik och bilrelaterad service. Övriga stationer hade en mindre butik för dagligvaror eller låg i anslutning till annan verksamhet.

Visste du att:

antalet personbilar har gått från 150 000 till 5 miljoner från 1930-talet och till idag!

UTVECKLINGEN AV MACKAR ÖVER TID

Från 1930-talets 12 300 stationer har antalet sjunkit till ca 3 000 idag. Detta trots att antalet personbilar i trafik under samma period ökat från 150 000 till knappt 5 miljoner. Några anledningar till det krympande antalet stationer från slutet av 1930-talet var bensinransoneringen under 2:a världskriget, att säkerhetskraven på slutet av 1960-talet ökade och att cisternerna därmed behövde grävas ned.

Från slutet av 1960-talet har antalet stationer fortsatt att kontinuerligt minska. Några ytterligare anledningar till utvecklingen mot färre och större stationer har varit låg lönsamhet när vägsträckningar ändrades och motorvägar tillkom, minskad drivmedelsförbrukning per bil samt att fordonens drivmedelstankar har blivit större.

Även om försök hade genomförts redan tidigare var det under 1980-talet som omvandlingen från bemannade till obemannade stationer tog fart. År 2006 var det första året med fler obemannade än bemannade stationer i Sverige. Denna utveckling har fortgått och 2024 var nästan tre av fyra av medlemmarnas och partnernas stationer obemannade.

Automatstation – Obemannat försäljningsställe, betalning genom automat. Ej butikslokal eller i anslutning till butik, garage eller motsvarande.

Servicestation – Större försäljningsställe för motorbränsle med butik och bilrelaterad service.

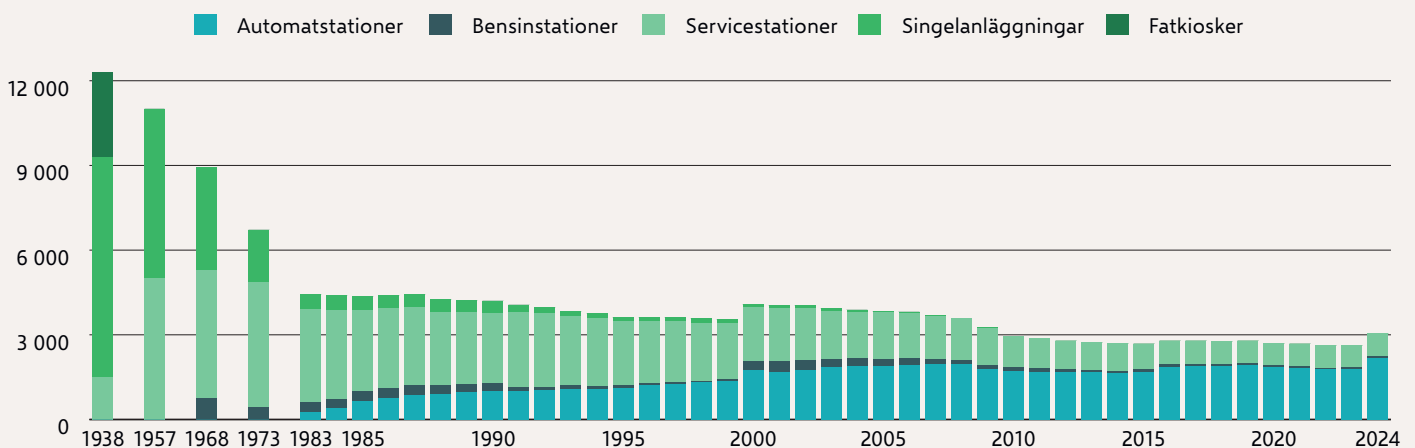
Bensinstation – Försäljningsställe med flera pumpar och butikslokal. Ej servicearbeten eller Gör det Själv.

Singelanläggning – Enstaka pumpar i anslutning till annan verksamhet, butik, garage eller motsvarande.

Fatkiosk – Bensin pumpas direkt från bensinfat, ofta i anslutning till lanthandel, speceriaffär eller bilverkstad.

Försäljningsställen för drivmedel 1938-2024

Per stationstyp

Källa: Drivkraft Sveriges insamling samt Jan Öhberg, Farväl till Macken. Från 2024 ingår även stationer för tung trafik i insamlingen.

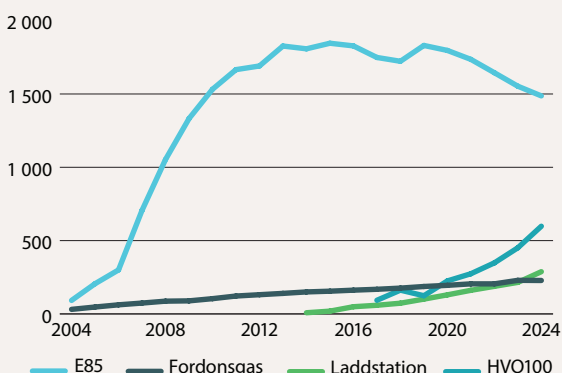
Visste du att:
 våra medlemsföretag och partners omfattar cirka 3 000 energistationer för lätt och tung trafik längs de svenska vägarna.

ENERGISTATIONEN VÄXER FRAM

Många stationer började med andra drivmedel än bensin och diesel i början av 2000-talet. Då var det oftast E85 eller fordonsgas som salufördes. Under perioden 2006-2009 trädde stegvis den så kallade pumplagen i kraft och fler försäljningsställen blev skyldiga att tillhandahålla ett förnybart drivmedel vilket snabbade på utvecklingen ytterligare.

E85-pumpen har länge varit den vanligast förekommande pumpen för alternativa drivmedel. Nedgången i försäljning av E85-bilar och den låga tankningsgraden av E85 i befintlig fordonsflotta har dock gjort att antalet E85-pumpar kontinuerligt minskat. Under de senaste åren har i stället förekomsten av pumpar för HVO100 ökat. Allt fler av försäljningsställena tillhandahåller även snabbladdning för elbilar.

Stationer med alternativa drivmedel 2004-2024

Så var är vi nu? Antalet bensinstationer har minskat och andelen obemannade stationer är nu uppe i tre av fyra. Finns det fortfarande några som möts vid macken? I början av 2024 hade Drivkraft Sveriges medlemmar och partners drygt 3000 stationer varav ca 750 var bemannade och mellan 400-500 helt inriktade på tung trafik. Utöver medlemmarnas drivmedelsstationer finns dessutom upp mot 600 stationer som inte tillhör någon av de större drivmedelskedjorna, så kallade vita pumpar, som inte redovisas i diagrammen.

I början av 2024 hade över 30 procent av stationerna E85-pump, över 20 procent hade minst en HVO-pump och drygt 10 procent av stationerna gav möjlighet till snabbladdning. Laddinfrastrukturen byggs just nu ut i snabb takt och andelen stationer där det ges möjlighet till snabbladdning, både för personbilar och tunga fordon, förväntas öka framöver.

Andel av stationer med alternativt drivmedel i början av 2024

